

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞINDAN KAYNAKLANAN RÜCU DAVALARINDA YARGILAMAYA İLİŞKİN İLKELER*

Prof. Dr. Nurşen CANIKLIOĞLU**

Av. Serkan BİNGÖL***

Öz

İş kazası ve meslek hastalıkları gerek bireysel iş hukuku gerekse sosyal güvenlik hukuku açısından, her zaman güncelliğini koruyan bir çalışma alanıdır.

01.10.2008 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu¹ ile birlikte 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu yürürlükten kalkmış olmasına karşın, iş kazası ve meslek hastalıkları yönünden genel olarak büyük bir değişiklik yapılmamıştır.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu² ile birlikte, yargılama hukukunda önemli yenilikler yapılmıştır. Çalışmamızda, SGK tarafından işverene karşı açılacak rücu davalarındaki yargılamaya ilişkin hususlar incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Rücu Davaları, Yargılama İlkeleri, SGK, İş Kazası, Meslek Hastalığı.

* Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 09.03.2020 - Kabul Edildiği Tarih: 17.05.2020 - DOI NO: 10.17932/IAU.HFD.2015.018/hfd_y06i1002

** Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı, nursesca@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-5864-8270

*** Avukat, İstanbul Barosu, av.bingol@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4348-1433

¹ 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 31.05.2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilerek, 16.6.2006 tarihli Resmî Gazete'nin 26200 numaralı sayısında yayımlanmıştır. Kanunun bazı maddelerinin yürürlük tarihi farklılık göstermekle birlikte, tüm maddeleriyle birlikte 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

² Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 12.01.2011 tarihinde TBMM'de kabul edilmiş, 04.02.2011 tarihli Resmî Gazete'nin 27836 numaralı sayısında yayımlanarak 02.10.2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Principles of Judgment in Recourse Cases Resulting From Work Accident and Occupational Disease

Abstract

Occupational accidents and occupational diseases are always a workplace that keeps up to date in terms of individual labour law and social security law. Although the Social Insurance Law No. 5510 and the General Health Insurance Law, which entered into force as of 01.10.2008, have been revoked, no major changes have been made in terms of occupational accidents and occupational diseases. According to the Law on Civil Procedures No. 6100, significant innovations were made to the judicial law. In our study, we tried to examine the issues related to the trial in the recourse cases to be filed against the employer by the SSI.

Keywords: *Recourse Cases, Judgment Principles, SSI, Occupational Accident, Occupational Disease.*

I. Rücu Davasının Türü

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 105 ve devamı maddelerinde dava çeşitleri düzenlenmiştir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda (HMK) davalar, eda davası (m. 105), tespit davası (m. 106), belirsiz alacak ve tespit davası (m. 107), inşai dava (m.108), kısmi dava (m. 109), terditli dava (m. 111), seçimlik dava (m. 112), topluluk davası (m. 113) olarak tasniflenmiştir. Ayrıca 110. maddede ise davaların yığılması düzenlenmiştir.

Yukarıda belirtilen dava çeşitlerini kendi içlerinde, “talep edilen hukuki korumaya göre” (eda davası, tespit davası, belirsiz alacak ve tespit davası, inşai dava) “talep sonucuna göre göre” (kısmi dava, topluluk davası, terditli dava, seçimlik dava, davaların yığılması) olarak sınıflandırmak mümkündür³.

Rücu davalarında, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından, sigortalı

³ Bu konuda ayrıntılı açıklamalar için bkz, Hakan Pekcanitez / Oğuz Atalay / Muhammet Özekes, *Medeni Usul Hukuku*, 14. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara: 2013, s. 431 – 497; L. Şanal Görgün / Levent Börü Barış Toraman / Mehmet Kodakoğlu, *Medeni Usul Hukuku*, 7. Baskı, Ankara, 2018, Yetkin Basımevi, s. 269-288; Timuçin Muşul, *Medeni Usul Hukuku*, 3. Baskı, Ankara: Adalet, 2012, s. 127- 134; Baki Kuru, *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, 2. Baskı, Ankara: Yetkin, 2018, s. 136 – 155.

veya hak sahiplerine bağlanan gelirin ilk peşin sermaye değeri, bu kişilere yapılan ödemeler ile sarf olunan masraflar talep edilmektedir. Bu nedenle kurumun alacağı belirlidir. Ancak açılacak davada yeni bir kusur raporunun alınıp gerçek zarar hesabının yapılmasının gerekmesi; yine reddedilecek miktar üzerinden kurum aleyhine vekâlet ücreti ve yargılama gideri ödenmesi gibi sakıncalar doğabileceğinden, uygulamada rücu davalarının tam alacak davası olarak açılmadığı görülmektedir.

SGK'nın açmış olduğu rücu davalarının kısmi dava veya belirsiz alacak davası olarak açıldığı görülmektedir. Kısaca bu davalar üzerinde durulacaktır.

A. Eda Davası Olarak Rücu Davaları:

HMK'nın 105. maddesinde “eda davası yoluyla mahkemedен, davalının, bir şeyi vermeye veya yapmaya yahut yapmamaya mahkûm edilmesi talep edilir” düzenlemesi mevcuttur. Kurumun talebi, iş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle uğramış olduğu zararın tazminini içeren bir alacak talebine yönelik olduğundan, açılacak dava tipik bir eda davasıdır.

Dava neticesinde davalı, ilamda belirtilen alacakları ödemeye mahkûm edilmektedir. Davalının ilamda belirtilen alacağı ödememesi halinde, davacı icra takibi yoluyla hükmün infazını talep edebilecektir. Bu nedenle, infaz edilecek hükmün icraya elverişli olacak şekilde açık olması ve infazda tereddüt yaratmaması gerekmektedir⁴. Belirtmemiz gerekir ki özellikle rücu davaları yönünden, ilamda faizin türünün ve başlangıç tarihinin belirtilmemiş olması, sigorta şirketlerinin sorumlu oldukları miktarların belirtilmemesi sıklıkla yapılan ve infazda tereddüt oluşturan hatalardır⁵.

⁴ Pekcanitez / Atalay / Özkes, s. 434 – 435; Muşul, s. 127 – 129; Şahin Çil / Bektaş Kar, 6100 Sayılı HMK'ye Göre İş Yargısında Belirsiz Alacak Davası ve Kısmi Dava, Genişletilmiş 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara: 2012, s. 19.

⁵ Yargıtay'a göre “asıl ve birleşen dava için kabul ve reddedilen tutarlar ile yargılama giderleri yönünden infaza elverişli ayrı ayrı karar verilmesi gerekirken, infazda tereddüt oluşturacak şekilde hüküm kurulması (Yarg. 10. HD., 23.05.2016, 6430/8181); Kurumun asıl ve birleşen davada teselsüle dayalı olarak talepte bulunulmuş olmasına rağmen her bir davalı bakımından ayrı ayrı hüküm kurulması (Yarg. 10. HD., 20.06.2016, 798/102223); faizin başlangıç tarihlerinin hatalı gösterilmesi (Yarg. 10. HD., 10.10.2002, 6658/7306); sigorta şirketinin sorumlu olduğu miktarın açıkça belirtilmemesi (Yarg. 10. HD., 25.02.2014, 2983/3736); her bir alacak yönünden faizin başlangıç tarihinin ayrı ayrı gösterilmemesi (Yarg. 10. HD., 03.10.2011, 2010/3833 E., 2011/12945 K.) hukuka aykırı kabul edilmiştir; Kazancı İçtihat Bankası (01.03.2020).

Belirsiz Alacak Davası Olarak Rücu Davaları:

Belirsiz alacak davası, alacağın miktar veya değerinin alacaklı tarafından tam olarak belirlenmesinin mümkün olmadığı veya bunun imkânsız olduğu durumlarda açılacak bir dava türüdür⁶. HMK'nın 107/1. maddesinde bu durum, “davanın açıldığı tarihte alacağın miktarını yahut değerini tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyeceği veya bunun imkânsız olduğu hallerde, alacaklı, hukuki ilişkiyi ve asgari bir miktar ya da değeri belirtmek suretiyle belirsiz alacak davası açabilir” şeklinde ifade edilmiştir.

Belirsiz alacak davası açılabilmesinin temelinde, dava tarihi itibarıyla, davacı tarafından alacağın miktarının tam olarak tespitinin mümkün olmaması yatmaktadır. Bu nedenle, alacak miktarının objektif olarak belirlenebilir olduğu hallerde belirsiz alacak davası açılmayacaktır⁷. Talep sonucunun tam olarak belirlenememesi, hüküm sonucunun hâkimin takdirine bağlı olmasından kaynaklanan bir imkânsızlık hali olabileceği gibi, hesaplamanın bir uzmandan yararlanmayı gerektirmesi şeklinde de olabilir⁸.

Davacı, dava dilekçesinde, belirleyebildiği miktar üzerinden davasını açacak, yargılamanın ilerleyen safhalarında, alacağın tam olarak tespitinin mümkün olması ile birlikte, talebini yükseltebilecektir⁹. Belirtmek gerekir ki davacının burada belirteceği asgari miktar, davacının belirlemesi mümkün olan ve dürüstlük kuralına göre de bunun davacıdan beklenilebileceği bir miktardır.

107. maddeye göre, belirsiz alacak davası tespit davası şeklinde açılabileceği gibi, tespit talebiyle birlikte kısmi eda talebini içerecek şekilde de açılabilir. Uygulamada bu son haldeki dava, kısmi eda külli tespit davası olarak adlandırılmaktadır. Bu halde davacı, tahkikat sonrasında alacağını belirleyecek ve bunun üzerine mahkeme, kısmi dava hakkında edaya, geri kalan kısım için ise alacağın tespitine karar verecektir¹⁰.

⁶ Muşul, s. 129; Görgün / Börü / Toraman / Kodakoğlu, s. 277.

⁷ Hakan Pekcanitez, *Belirsiz Alacak Davası (HMK m. 107)*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2011, s. 39.

⁸ Pekcanitez, s. 43-45.

⁹ Görgün / Börü / Toraman / Kodakoğlu, s. 277; Pekcanitez, s. 48.

¹⁰ Çil / Kar, s. 24; Pekcanitez, s. 79.

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun belirsiz alacak davası açmasında hukuki yararı mevcuttur. Zira her şeyden evvel rücu davasında kusur incelemesinin yapılması gerekmektedir. Tespit edilecek kusura göre ise, davalıların sorumlu olduğu alacak miktarı belirlenebilecektir.

SGK tarafından açılan rücu davalarına bakmakla görevli olan Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin kararları gereğince, açılacak rücu davalarında gerçek zarar ile ilk peşin sermaye değerinin karşılaştırılması ve düşük olan miktar üzerinden karar verilmesi gerekmektedir¹¹. SGK'nın, sigortalı veya hak sahipleri adına gerçek zarar hesabı yapması mümkün olmadığından ve bu hesabın yargılama sırasında yapılması gerekeceğinden, bu yönden de davanın belirsiz alacak davası açılmasında hukuki yararın olduğu kabul edilmelidir¹².

B. Kısmi Dava Olarak Rücu Davaları

Rücu davalarının, kısmi dava olarak açılması da mümkündür. HMK m. 109'da düzenlenmiş olan kısmi dava, "alacağın niteliği itibariyle bölünebilir olduğu durumlarda" yalnızca bir kısmının ileri sürüldüğü davalardır¹³.

Rücu davasının kısmi dava olarak açılmasından sonra, tahkikat aşamasında alacak miktarının belirlenmesi ile birlikte, alacaklı tarafça HMK 176 vd. maddeleri gereğince talep sonucu ıslah edilebilecektir.

Açılan davanın hukuki niteliği dava dilekçesinden anlaşılacaktır. Dava dilekçesinin sonuç kısmındaki talebin niteliğine göre davanın türü belirlenecektir¹⁴.

¹¹ Yarg. 10. HD. 'nin 19.12.2019, 2018/1836 E., 2019/10009 K., 02.12.2019, 5521/9351, 25.11.2019, 6135/9031, Kazancı İçtihat Bankası (18.05.2020).

¹² Yargıtay'a göre, "iş kazası sebebiyle uğranılan Kurum zararlarının tahkikat aşamasında belirlenecek olması nedeniyle, Kurumun, davanın açıldığı tarihteki tazminat miktarını tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyeceğinin kabulü gerekir. İş kazası sebebiyle tazminat ve rücu istemli davalarının, kusur oranlarının ve tazminat miktarının belirsizliği nedeni ile belirsiz alacak davası olduğu kabul edilmelidir", Yarg. 10. HD., 02.12.2014, 2014/19904 E., 2014/25336 K., aynı yönde Yarg. 10. HD. 'nin 22.10.2015, 2014/15441 E., 2015/17517 K., 02.11.2015, 2014/16215 E., 2015/18209 K., 25.04.2019, 2016/18324 E., 2019/3853 K. sayılı kararları, Kazancı İçtihat Bankası (01.03.2020).

¹³ Görgün / Börü / Toraman / Kodakoğlu, s. 285; Muşul, s. 129; Maddenin ilk halinde, ikinci fıkrada, "(2) Talep konusunun miktarı, taraflar arasında tartışmasız veya açıkça belirli ise kısmi dava açılmaz" şeklinde iken, 01.04.2015 tarih ve 6644 sayılı Kanununun 4. maddesiyle bu fıkra kaldırılmıştır.

¹⁴ Ali, Güneren, İş Kazası ve Meslek Hastalığından Kaynaklanan Maddi ve Manevi Tazminat Davaları, Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara: Adalet, 2018, s. 1334.

II. Görev ve Yetki

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun (SSGSSK) 101. maddesinde “bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür” denilerek görevli mahkemenin iş mahkemeleri olduğu belirtilmiştir.

Yine 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu’nun¹⁵ görev başlıklı 5/1, b maddesinde de bu husus düzenlenmiş ve “idari para cezalarına itirazlar ile 5510 sayılı Kanunun Geçici 4. maddesi kapsamındaki uyuşmazlıklar hariç olmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumu’nun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklara...” iş mahkemesinde bakılacağı belirtilmiştir.

7036 sayılı Kanunu’nun 2/2. maddesinde, “iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde iş mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturulabileceği, ihtisaslaşmanın sağlanması amacıyla, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak, daireler arasındaki iş dağılımının Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenebileceği” belirtilmiştir¹⁶.

Aynı Kanunun 3. fıkrasında ise, “iş mahkemesi kurulmamış olan yerlerde bu mahkemenin görev alanına giren dava ve işlere, o yerdeki Asliye Hukuk Mahkemesince, bu Kanundaki usul ve esaslara göre bakılır” denilmiştir.

Tek Asliye Hukuk Mahkemesinin olduğu yerlerde bu mahkeme tarafından, birden fazla Asliye Hukuk Mahkemesinin olduğu yerlerde ise bir numaralı Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından, iş mahkemesi sıfatıyla dava görülecektir¹⁷.

5510 sayılı Kanunda yetkiye yönelik herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Yargıtay, halefiyet esasına göre halefin, halef olunanın

¹⁵ 12.10.2017 tarihinde kabul edilen Kanun, 25.10.2017 tarihli ve 30221 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmış, 3, 11, 12. maddeleri 01.01.2018 tarihinde, diğer maddeleri ise yayımlanan tarihte yürürlüğe girmiştir.

¹⁶ Aynı düzenleme 5521 sayılı Mülga İş Mahkemeleri Kanunu’nun 2/B-son maddesinde yer almıştır. Bu yetkiye istinaden Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’nun 28.11.2012 tarih ve 2783 sayılı kararı ile sosyal güvenlik mahkemelerinin kurulmasına karar verilmiş ve rücu davalarının da bu mahkemelerde görüleceği kararda belirtilmiştir.

¹⁷ Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Kurulu’nun 26.03.2014 tarih ve 141 sayılı kararı.

haklarına şekli hukuk bakımından da sahip olduğunu ve rücu davalarında yetki hususunun HMK'ya göre belirlenmesi gerektiğini belirtmektedir¹⁸. İş Mahkemelerinde görülecek davalarla ilgili yetki düzenlemesi 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 6. maddesinde düzenlenmiştir¹⁹. Buna göre "İş mahkemelerinde açılacak davalarda yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesi ile işin veya işlemin yapıldığı yer mahkemesidir. Davalı birden fazla ise bunlardan birinin yerleşim yeri mahkemesi de yetkilidir. İş kazasından doğan tazminat davalarında, iş kazasının veya zararın meydana geldiği yer ile zarar gören işçinin yerleşim yeri mahkemesi de yetkilidir. İş mahkemelerinin yetkilerine ilişkin olarak diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır. Bu madde hükümlerine aykırı yetki sözleşmeleri geçersizdir".

Yargıtay tarafından, işin yapıldığı yer mahkemesinin işçi-işveren uyuşmazlıkları yönünden yetkili olduğu, Kurumun açacağı rücu davaları yönünden bu kuralın uygulanamayacağı belirtilmektedir²⁰. Buna göre iş mahkemelerinde açılacak rücu davalarında, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesi, iş kazasının veya zararın meydana geldiği yer ile zarar görenin yerleşim yeri mahkemesi de yetkili olacaktır.

Yargıtay, rücu davalarında kesin yetki kuralının olmayacağı görüşündedir²¹.

İş Mahkemeleri Kanunu'nun 6/1, c maddesinde diğer kanunlardaki yetkiye dair hükümlerin saklı olduğu belirtilmiştir. Buna göre, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 110. maddesi gereğince, sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan yer mahkemesinin birinde de dava açılabilir. Tüzel kişiler bakımından yetkili mahkeme tespit edilirken, tüzel kişinin ticaret sicil müdürlüğünde kayıtlı adresi dikkate alınacaktır²².

¹⁸ Yarg. 10. HD. 'nin 31.05.2011, 61/8038 kararı, Legalbank İçtihat Bankası (01.03.2020).

¹⁹ Bu düzenleme, 5521 sayılı Mülga İş Mahkemeleri Kanunu'nun 5. maddesinin de tekrarı niteliğinde olup anılan maddede "iş mahkemelerinde açılacak her dava, açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgâhu sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi, işçinin işini yaptığı işyeri için yetkili mahkemede de bakılabilir. Bunlara aykırı sözleşme muteber sayılmaz" denilmiştir.

²⁰ Yarg. 10. HD., 20.01.2014, 2013/7145 E., 2014/621 K., Kazancı İçtihat Bankası (01.03.2020).

²¹ Yarg. HGK., 27.05.2015, 11-2359-1443; Yarg. 10 HD., 06.02.2019, 2016/11062 E., 2019/840 K., Kazancı İçtihat Bankası (01.03.2020).

²² Yar. 10. HD., 25.02.2013, 2012/19669 E., 2013/3105 K., Legalbank İçtihat Bankası (01.03.2020).

III. Davanın Tarafları

HMK'nın 50. maddesinde “medeni haklardan yararlanma ehliyetine sahip olan, davada taraf ehliyetine de sahiptir” denilmiştir. Buna göre taraf ehliyeti, davadaki hukuki ilişkinin süjesi olabilme ehliyeti olup, maddi hukuktaki hak ehliyetinin de karşılığıdır²³. Yalnızca gerçek ve tüzel kişiler taraf ehliyetine sahiplerdir²⁴.

Kurum tarafından açılacak davanın davacısı, Sosyal Güvenlik Kurumu olacaktır²⁵.

Davalı ise, işveren veya zarara sebep olan üçüncü kişilerdir. İstisnaden görülebilecek bazı durumlarda, hak sahibinin aynı zamanda rücu borçlusu olabilmesi de mümkündür. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin önüne gelen bir uyuşmazlıkta, davalı işveren, iş kazasında ölen sigortalının karısı olup 506 sayılı yasanın 26. maddesi (5510 sayılı K., m. 21/1) gereğince iş kazasından sorumlu olduğu kabul edilmiştir. Bu halde Yüksek Mahkeme, sigortalının çocuklarının babasız kalması, işveren konumunda olan annelerinin kuruma rücu borcunu ödemesi nedeniyle hem hak sahibi çocukların hem de annenin Kurum tarafından yapılan sosyal sigorta yardımlarının bir kesiminden yararlanamayacakları gözetilerek BK.'nın 43. ve 44. maddeleri (TBK m. 51-52) uyarınca rücu alacağıının tavan miktarından bir miktar indirim yapılmasına karar vermiştir²⁶.

İşverenin, tüzel kişiliği olmayan kamu kurumu olması durumunda, davanın Bakanlığa karşı açılması gerekmektedir²⁷.

²³ Pekcanitez / Atalay / Özekes, s. 294; Görgün / Börü / Toraman / Kodakoğlu s. 227; Muşul, s. 104; Mustafa Kılıçoğlu, 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Uyarlı İş Yargulamaları Usulü, Legal, İstanbul: Mart 2011, s. 96.

²⁴ Pekcanitez / Atalay / Özekes, s. 294; Görgün / Börü / Toraman / Kodakoğlu, s. 222; Kılıçoğlu, Yargılama Usulü, s. 96; Muşul, s. 104.

²⁵ Cevdet İlhan Günay, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku, Yeni İş ve Sosyal Güvenlik Yasaları, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara: Yetkin, 2010, 886.

²⁶ Yarg. 10. HD., 27.05.2002, 2137/4827: Ercan Akyiğit, İş ve Sosyal Güvenlik Hukukuna İlişkin Emsal Yargıtay Kararları, 2. Cilt, Kırklareli: Ethemler Yayıncılık, 2003, s. 1612-1613; aynı yönde Yarg. 10. HD., 06.11.2006, 598/14003. Bu kararla ilgili yazılan karşı oy yazısında ise, alacaklı ve borçlu sıfatlarının aynı kişide birleştiği, bunun da 506 sayılı yasadaki kaynaklandığı belirtilmiştir; Legalbank İçtihat Bankası (01.03.2020). Kanaatimize göre muhalefet şerhi isabetli olup, Kurumun, bir taraftan hak sahibine gelir bağlarken, diğer taraftan aynı hak sahibine karşı rücu davası açması, alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesinin borcu sona erdirmesi nedeniyle hukuka aykırıdır. Öte yandan, Kurumun rücu alacağıının halefiyete dayandığının kabulü halinde, hak sahiplerine bağlanmış olduğu gelir nispetinde onların haklarına halef olan Kurumun, selefine karşı dava açması, halefiyet ilkesinin niteliğine de aykırı olmaktadır.

²⁷ Yarg. 10. HD., 03.05.1978, 3656/4115: Mustafa Çenberci, Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi, Yeni Bası, Ankara:

Bunun dışında davanın taraflarına yönelik özellik arz eden durumlara aşağıda değinilecektir.

A. Trafik İş Kazasından Kaynaklanan Sorumluluk

Meydana gelen olayın trafik iş kazasından kaynaklanması halinde, aracın işletenine ve zorunlu mali mesuliyet sigortasına başvurma imkânı olup olmadığı üzerinde de durulmalıdır. Yargıtay tarafından, Kurum tarafından sigorta şirketine karşı dava açılacağı, zira bu davanın temelinde 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 91. maddesinin yer aldığı; Kurum tarafından zarar verene karşı açılabilen bir davanın, sigorta ettirenin mali ve hukuki sorumluluğunu teminat kapsamında yüklenen zorunlu mali mesuliyet sigortacısına karşı da açılacağı belirtilmiştir²⁸.

Karayolları Trafik Kanunu'nun 85/1. maddesinde “bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğrudan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar” denilmiştir.

Buna göre Kurum tarafından, aracı kullanan şoföre, aracın işletenine ve mali sorumluluk sigortacısına başvurulması mümkündür²⁹. Zorunlu mali sorumluluk sigortasına başvurulması halinde, sigorta şirketinin sorumluluğu poliçe limitleriyle sınırlı olacaktır. Uygulamada sigorta şirketleri tarafından, 6111 sayılı yasa ile yapılan değişiklik sonrasında, KTK'nın 98. maddesi gereğince sigorta şirketlerinin geçici iş göremezlik ödeneğine yönelik sorumluluğunun ortadan kaldırıldığı, bu nedenle, bu

Olgaç Matbaası, 1985, s. 48; benzer yönde Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin 03.04.2019 tarihli kararında Kaymakamlık makamının tüzel kişiliği bulunmadığından, sigortalının Kaymakamlığa bağlı çalıştığı tespit edilmesi halinde, husumetin İçişleri Bakanlığı'na yönetilmesi gerektiğine karar verilmiştir (2016/17744 E., 2019/3100 K.), Kazancı İçtihat Bankası (18.05.2020).

²⁸ Yarg. 10. HD., 11.10.2010, 2009/5976 E., 2010/13178 K., aynı kararda ilk derece mahkemesi tarafından, sigorta şirketine karşı dava açılmayacağı, zira Anayasa Mahkemesi'nin 21.03.2007 tarihli kararı ile Kurumun rücu alacağına temelinin halefiyet esasına dayanmaktan çıkarak basit rücu alacağına dayandığı, bu nedenle sigorta şirketine dava açma hakkının da ortadan kalktığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ise de Yüksek Mahkeme tarafından bu karar bozulmuştur, Kazancı İçtihat Bankası (01.03.2020).

²⁹ Yarg. 10. HD'nin 06.03.2009, 2016/15686 E., 2019/2079 K., 25.02.2019, 2016/13828 E., 2019/1600 K. sayılı kararları, Kazancı İçtihat Bankası (18.05.2020).

istem yönünden kendilerine rücu edilemeyeceği yönünde savunma yapıldığı görülmektedir. Bununla ilgili olarak, Yargıtay kararları incelendiğinde, kapsam dışında bırakılan (rücuya tabi olmayan) alacakların, yalnızca sağlık giderleri ve tedavi yardımlarını kapsadığı, geçici iş göremezlik ödeneğinin ise rücu kapsamında kaldığının belirtildiği görülmektedir³⁰.

Sigorta şirketinin sorumluluğu, kazanın poliçe süresi içerisinde meydana gelmesi halinde doğmaktadır. Bu nedenle, poliçenin sona ermesinden sonra meydana gelen zararlardan sigorta şirketi sorumlu tutulamayacaktır³¹.

2918 sayılı Kanununun 99. maddesine göre sigorta şirketi tarafından, kendisine yapılan başvurudan itibaren 8 iş günü içinde ödeme yapılmak zorundadır. Bu şekilde bir başvuru yapılması dava şartı olup, başvuru yapılmadan Kurumun sigorta şirketinden talepte bulunması da mümkün olmayacaktır.

B. İşveren Sorumluluk Sigortacısı

27.04.1983 tarihinde yürürlüğe giren İşveren Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nın 1. maddesinde, "bu poliçe, işyerinde meydana gelebilecek iş kazaları sonucunda işverene terettüp edecek hukuki sorumluluk nedeniyle işverene bir hizmet akdi ile bağlı ve Sosyal Sigortalar Kanununa tabi işçiler veya bunların hak sahipleri tarafından işverenden talep edilecek ve Sosyal Sigortalar Kurumu'nun sağladığı yardımların üstündeki ve dışındaki tazminat talepleri ile yine aynı Kurum tarafından işverene karşı iş kazalarından dolayı ikame edilecek rücu davaları sonunda ödenecek tazminat miktarlarını, poliçede yazılı meblağlara kadar temin eder" denilmiştir. Bu düzenleme doğrultusunda işveren, işletmesinde meydana gelebilecek iş kazalarına karşı, çalışanlarını sigortalayabilecektir. Yine aynı maddede, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun rücu taleplerinin de poliçe kapsamında olacağı belirtilmiştir.

Kurum tarafından iş kazalarından dolayı sorumluluk sigortacısı şirkete karşı dava açılacaktır. Belirtmek gerekir ki sigorta şirketinin sorumluluğu, hem poliçede yazılı miktarla hem de sigortacının zarara uğrayana ödemesi

³⁰ Yarg. 10. HD., 18.03.2014, 5225/6200, Kazancı İçtihat Bankası (01.03.2020).

³¹ Günay, s. 886.

gereken miktarla sınırlıdır³².

C. Güvence Hesabı

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 14. maddesine göre, "2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ile ihdas edilen zorunlu sorumluluk sigortaları ile mülga 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu çerçevesinde ihdas edilmiş olan zorunlu sigortalara ilişkin olarak, sigortalının tespit edilememesi durumunda kişiye gelen bedensel zararlar için, rizikonun meydana geldiği tarihte geçerli olan teminat tutarları dâhilinde sigortasını yaptırmamış olanların neden olduğu bedensel zararlar için, sigorta şirketinin malî bünye zafiyeti nedeniyle sürekli olarak bütün branşlarda ruhsatlarının iptal edilmesi ya da iflası halinde ödemekle yükümlü olduğu maddî ve bedensel zararlar için, çalınmış veya gasp edilmiş bir aracın karıştığı kazada, Karayolları Trafik Kanunu uyarınca işletenin sorumlu tutulmadığı hallerde, kişiye gelen bedensel zararlar için, Yeşil Kart Sigortası uygulamaları için faaliyet gösteren Türkiye Motorlu Taşıt Bürosunca yapılacak ödemeler için, Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği nezdinde oluşturulan Güvence Hesabı'na" başvurulabilecektir.

Güvence hesabı, geçici iş göremezlik ödeneği de dahil olmak üzere, Kurumca yapılan tüm ödeme ve giderleri karşılamakla yükümlüdür³³.

Güvence Hesabına karşı yapılacak başvurularda zamanaşımı süresi özel olarak düzenlenmediği için Karayolları Trafik Kanunu'nun 109. maddesine göre zamanaşımı süresi belirlenecektir. Buna göre, Güvence Hesabına, zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten itibaren 2 yıl, kaza tarihinden itibaren ise 10 yıllık zamanaşımı süresi içinde başvurulabilecektir³⁴.

³² "Sigortacının zarara uğrayana ödemesi gereken miktar (poliçe tavanı olan) 5000 TL'den daha az ise, Kurumun ondan isteyebileceği miktar; tazminat miktarı kadar olup, sigorta şirketi 5000 TL'nin tamamını ödemek zorunda değildir", Yarg. 9. HD., 23.10.1978, 2131/7304; Çenberci, s. 50; aynı yönde Yarg. 10. HD.'nin 25.09.2018, 2017/5457 E., 2018/7031 K. sayılı kararı, Kazancı İçtihat Bankası (18.05.2020).

³³ İknur Uluğ Cicim, Sigorta Hukukunda Güvence Hesabı Kavramı, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Aralık 2011, C. 1, S. 1, s. 114.

³⁴ Cicim, s. 116.

D. İflas İdaresi

İcra ve İflas Kanunu'nun 184. maddesine göre “iflas açıldığı zamanda müflisin haczi kabil bütün malları hangi yerde bulunursa bulunsun bir masa teşkil eder ve alacakların ödenmesine tahsis olunur. İflasın kapanmasına kadar müflisin uhdesine geçen mallar masaya girer”. İflasın açılmasıyla birlikte borçlunun tasarruf yetkisi sınırlanmakta ve iflasın tasfiyesinin devam ettiği süreçte davaları takip yetkisi, İİK m. 223'e göre teşkil etmiş olan iflas idaresine geçmektedir.

İİK'nin 194. maddesine göre ise “acele haller müstesna olmak üzere müflisin davacı ve davalı olduğu hukuk davaları durur ve ancak alacaklıların ikinci toplanmasından on gün sonra devam olunabilir. Bu hüküm şeref ve haysiyete tecavüzden, vücut üzerinde ika olunan zararlardan doğan tazminat davaları ile evlenme, ahvali şahsiye veya nafaka işlerine müteallik ihtilaflara, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takiplerle ilgili olarak açılmış olan hukuk davalarına tatbik olunmaz. Dava durduğu müddetçe zamanaşımı ve hakkı düşüren müddetler işlemez”. Bu nedenle, Kurumun açtığı rücu davaları vücut üzerinde meydana gelen zararlardan kaynaklandığından, bu davalar iflas idaresine karşı görülmeye devam edecek, durmayacaktır.

İşverenin dava açılmadan önce iflas etmesi halinde, Kurum tarafından doğrudan dava açılmayacak, öncelikle alacağın iflas masasına kaydettilmesi gerekecektir³⁵.

E. Tasfiye Halindeki Şirketler

Bir ticaret şirketinin tasfiyesi halinde, ortaklığın yetkili temsilcisi tasfiye memurlarıdır. Tasfiye halindeki bir ticaret şirketine karşı rücu davasının açılabilmesi ve bu davaya devam edilebilmesi için söz konusu davanın, tasfiye halindeki şirket adına tasfiye memurluğuna karşı ileri sürülmesi gerekmektedir³⁶.

³⁵ *Yargıtay'a göre, şirketin dava tarihinden önce iflas etmesi halinde; açılacak davalarda husumetin iflas idaresine yöneltilmesi ve varlığı iddia olunan alacakların, İİK'nin 219. maddesi gereğince, masaya karşı ileri sürülmesi gerekir. “İflas masasından hak iddia eden alacaklının alacağının masaya kaydını talep etmesi, bu talebin İflas idaresince kabul edilmemesi halinde, İİK'nin 235/2. maddesinde öngörüldüğü şekilde sıra cetveline itiraz davası açması gerekmektedir. Buna rağmen, iflastan sonra müflise karşı bir alacak davası açılırsa, bu davaya, iflas idaresine karşı sıra cetveline itiraz davası olarak devam edilmelidir”, Yarg. 10. HD.,11.06.2014, 2013/20123 E., 2014/14470 K., Kazancı İçtihat Bankası (01.03.2020).*

³⁶ *Yarg. 10. HD., 20.10.2011, 2010/6253 E., 2011/14335 K.; Yarg. 10. HD., 22.12.2000, 8064/8611, Kazancı İçtihat Bankası, (01.03.2020)*

Bir ticaret şirketinin tasfiyesinin tamamlanmış olması halinde ise, şirketin tüzel kişiliğinin de sona erdiği kabul edilmektedir. Bu nedenle, tasfiye edilmiş bir şirkete karşı Kurumun rücu davası açması kural olarak mümkün olmayıp, davanın taraf ehliyeti yokluğundan reddedilmesi gerekmektedir³⁷. Bununla birlikte, yapılan tasfiyenin hukuka uygun olduğundan söz edilebilmesi için, tasfiye işlemlerinin hiçbir eksiklik olmaksızın yapılmış olması gerekir. Tasfiye işlemlerinde eksiklikler bulunması halinde ise, şirketin ticaret sicil kaydı silinmiş olsa dahi şirket tüzel kişiliğinin sona erdiği kabul edilmeyecektir. Bu halde, şirket tüzel kişiliğinin yeniden ihyası suretiyle taraf teşkili sağlanarak yargılamaya devam edilmesi gerekmektedir. Bu amaçla, Kurum tarafından ihya amacıyla ayrı bir dava açılmalı ve bu davada husumet, tasfiye memurluğu ile Ticaret Siciline yöneltilmelidir³⁸.

Öte yandan, işveren şirketin başka bir şirkete devredilmek suretiyle ifisah ettiğinin anlaşılması halinde ise, bu halde devralan şirket, katılan şirketi tüm aktif ve pasifleriyle birlikte devralmış olacağından, davanın da devralan şirkete yöneltilmesi gerekmektedir³⁹.

Söz konusu dava ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki Asliye Ticaret Mahkemesinde, tasfiye memuru ve ticaret sicil müdürlüğüne husumet yöneltilmek suretiyle açılacaktır⁴⁰.

F. Mirasçılar

Kurumun rücu hakkı, işverenin ölümü halinde mirasçılara karşı ileri sürülebilecektir⁴¹. Davalı gerçek kişinin dava açılmadan önce ölmüş olması halinde, taraf ehliyetinin olmaması nedeniyle kural olarak davanın reddi gerekecektir. Bununla birlikte HMK'nın yürürlüğe girmesi ile birlikte tarafta iradi değişiklik imkânı da getirilmiştir⁴². Mülga HUMK'da yer verilmeyen bu kuralla birlikte, Yargıtay kararlarında da değişikliğe gidilmiş

³⁷ Nihat Seyhun Alp, *Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Kapsamında Rücu Davaları*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018, s. 154.

³⁸ Yarg. 10. HD., 20.11.2018, 2016/11291 E., 2018/9582 K., Yarg. 10. HD, 01.11.2011, 13182/15190, Kazancı İçtihat Bankası (01.03.2020); bu konudaki değerlendirmeler için bkz., Nursen Canıklıoğlu, Yargıtay'ın İş Hukukuna İlişkin Kararlarının Değerlendirilmesi 2007, İstanbul: Beta, 2009, s. 322.

³⁹ Yarg. 10. HD.'nin 16.04.2002, 2993/3334 sayılı kararı: Akyiğit, s. 1488-1489.

⁴⁰ Alp, s. 155.

⁴¹ Günay, s. 887; Yarg. 10. HD., 25.10.1978, 1690/7405: Çenberci, 49.

⁴² Pekcantez / Atalay / Özeker, s. 495; Mustafa Kılıçoğlu, 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Uyarlı İş Yargılamaları Usulü, Legal, İstanbul: Mart 2011, s. 96.

ve ölmüş kişiye karşı dava açılmış olması halinde, davanın taraf ehliyeti yokluğundan hemen reddedilmemesi, davanın ölen kişinin mirasçılarına karşı devam ettirilebileceği kabul edilmiştir⁴³.

Yargıtay'a göre miras açıldığı sırada murisin terekesinin pasifi aktifinden fazla ise tereke borca batık sayılmaktadır ve ayrıca, borca batıklık olgusunun tespiti dava yoluyla istenebileceği gibi açılmış bir davada itiraz olarak da ileri sürülebilecektir⁴⁴.

G. Okul Aile Birlikleri

Okul aile birliklerinin tüzel kişiliklerinin bulunmaması nedeniyle, husumetin Millî Eğitim Bakanlığı'na karşı yönetilmesi gerekmektedir. Yargıtay tarafından bu konuda verilen bir kararda "kendisine husumet yöneltilen Okul Aile Birliği'nin tüzel kişiliği bulunmadığından (topluluk / birlik olarak) taraf ehliyetine de sahip olmadığı belirgin ise de çalışmanın geçtiği yer dikkate alındığında davanın Milli Eğitim Bakanlığı yerine söz konusu Birlik aleyhine açılması olgusunun temsilcide yanılı olarak benimsenmesi gerektiği, ayrıca, değinilen (HMK) 124. madde düzenlemesi karşısında taraf değişikliğinin de yapılabileceği ortada olmakla buna göre Milli Eğitim Bakanlığı'nın yöntemince davaya katılımı sağlandıktan sonra toplanan kanıtlardan elde edilecek sonuca göre hüküm kurulmalıdır" denilerek, davanın Milli Eğitim Bakanlığı'na karşı açılması gerektiği belirtilmiştir⁴⁵.

IV. Zaman aşımı Süreleri

Zaman aşımı, kanunda belirtilen süre içerisinde alacağını talep etmemiş olan alacaklının, bu hakkını dava yoluyla elde etme olanağını kaybetmesidir⁴⁶. Belirtmek gerekir ki borcun zaman aşımına uğraması, borcun sona erdiği anlamına da gelmemektedir. Zaman aşımına uğramış olan bir borcun,

⁴³ Yarg. 10. HD., 01.12.2014, 8633/25305; Yarg. 10. HD., 13.2.2017, 2015/10336 E., 2017/882, Kazancı İçtihat Bankası (01.03.2020).

⁴⁴ Yarg. 10. HD., 04.12.2014, 744/25609, Kazancı İçtihat Bankası (01.03.2020)

⁴⁵ Yarg. 10. HD., 23.10.2014, 15028/20256, Kazancı İçtihat Bankası, (01.03.2020).

⁴⁶ Ayşe Havuçcu, Haksız Fiil Sorumluluğunda Zamanaşımı Sürelerinin Başlangıcı, Prof. Dr. Burhan Ceyhan'a Armağan, C. II, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 12, Özel Sayı, Y. 2010, 581; Selahattin Sulhi Tekinay / Sermet Akman / Haluk Burcuoğlu / Atilla Altop, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yeniden Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Yedinci Bası, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1993, s. 1030; Fikret Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 24. Baskı, Yetkin, Ankara: 2019, s. 1311; M. Kemal Oğuzman / Nami Barlas, Medeni Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, 20. Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014, s. 316.

borçlu tarafından ifa edilmesi halinde bu ifa geçerli olacaktır. Bu yönüyle zaman aşımına uğramış olan borç, eksik borçtur⁴⁷.

Borçlu tarafından ileri sürülmeyen zaman aşımı def'i, hâkim tarafından kendiliğinden dikkate alınmaz (TBK., m. 161).

Mülga 506 sayılı Kanun'da, zaman aşımına ilişkin olarak bir düzenleme yapılmamıştır. Kanunun ilk dönemindeki Yargıtay kararlarına bakıldığında, Kurumun rücu alacağına halefiyete dayandığının kabul edilmesi nedeniyle, Kurumun işverene karşı açacağı davadaki zaman aşımı süresinin, sigortalının işverene karşı açacağı davadaki zaman aşımı süresine tabi olduğu, bu sürenin de 10 yıl olduğu kabul edilmiştir⁴⁸.

1954 tarihli içtihadı birleştirme kararında, Kurumun rücu alacağına halefiyet hukuki temeline dayandığı belirtilerek, zaman aşımı süresinin, sigortalının işverene karşı açacağı davanın zaman aşımı süresine tabi olduğu ve olay tarihinden itibaren başlatılması gerektiği belirtilmişken, 01.07.1994 tarihli YİBBGK kararında ise, Sosyal Sigortalar Kurumu'nun alacağına gelirin bağlandığı ve bu işlemin yetkili makamlarca onaylandığı tarihte "ödenebilir" hale geleceği ve bu alacağın onay tarihinde muaccel olacağı, Kurumun halefiyetinin de bu tarihte başlayacağı, halefiyetin olay tarihinde başlamayacağı, ödeme yapılmadan rücu hakkının doğmayacağı, Kurumun sigortalıya tahsis ve masraf yapmadan ve onun kazanç kayıplarını gidermeden Kurum alacağına muaccel olmayacağı belirtilmiştir⁴⁹.

506 sayılı Kanunda, Kurumun rücu alacağına tabi olacağı zaman aşımı süresine yönelik normatif bir düzenleme mevcut değilken, 5510 sayılı Kanunun 93. maddesinde, "bu Kanuna dayanılarak Kurumca açılacak tazminat ve rücu davaları, on yıllık zamanaşımına tâbidir. Zaman aşımı tarihi; rücu konusu gelir ve aylıklar bakımından Kurum onay tarihinden, masraf ve ödemeler için ise masraf veya ödeme tarihinden itibaren başlar" denilmek suretiyle, Kurumun rücu alacağına 10 yıllık zaman aşımı süresine tabi olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle, daha önce alacağın hukuki

⁴⁷ Tekinay/ Akman / Burcuoğlu / Altop, s. 1030-1031; Havutçu, s. 581.

⁴⁸ Yarg. 10. HD., 12.04.1982, 1903/2116, Yargıtay Kararları Dergisi, C:8, S. 7, Temmuz 1982, s. 951 – 952.

⁴⁹ Günay, s. 899; Ali Rıza Okur, Yargıtay'ın İş Hukukuna İlişkin Kararlarının Değerlendirilmesi 1994, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Türk Milli Komitesi, İstanbul: 1996, s. 880-884.

niteliğinden yola çıkılarak yapılan tartışmalar, zaman aşımı konusunda yapılan normatif düzenleme karşısında, artık sona ermiş olmaktadır⁵⁰.

V. Faiz

Yargıtay'ın yerleşik içtihatları gereğince zaman aşımı süresine ilişkin uygulamanın, faiz yönünden de kabul edildiği görülmektedir. Yukarıda da belirtildiği üzere Kanun'un 93/3. maddesi gereğince Kurum tarafından açılan rücu davalarında zaman aşımı tarihi; rücu konusu gelir ve aylıklar bakımından Kurum onay tarihinden, masraf ve ödemeler için ise masraf veya ödeme tarihinden itibaren başlamaktadır. Uygulanacak faiz de rücu konusu gelirler yönünden onay tarihinden, masraf ve ödemeler için ise masraf veya ödeme tarihinden itibaren başlayacaktır⁵¹.

Kurum alacaklarına yasal faiz uygulanacaktır. Kanuni faiz oranı 2005/9831 K. sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile 01.01.2016 tarihinden itibaren yıllık %9 olarak uygulanmaktadır⁵².

Kurum tarafından, davalılardan faiz talep edilebilmesi için davalıların önceden temerrüde düşürülmesi gerekli değildir⁵³.

Trafik iş kazaları yönünden faizin başlangıç tarihi farklıdır. 2918 sayılı Kanun 99. maddesinde, “sigortacılar, hak sahibinin zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarıyla belirlenen belgeleri, sigortacının merkez veya kuruluşlarından birine ilettiği tarihten itibaren sekiz iş günü içinde zorunlu mali sorumluluk sigortası sınırları içinde kalan miktarları hak sahibine ödemek zorundadırlar” denilmek suretiyle, sigorta şirketi yönünden temerrüt tarihinin, başvuru tarihini takip eden 8. günün sonu olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla, kurumun açacağı rücu davasında, faizin başlangıcı sigorta şirketine müracaat tarihine göre belirlenecektir⁵⁴.

⁵⁰ Ali Güzel / Ali Rıza Okur / Nurşen Caniklioğlu, *Sosyal Güvenlik Hukuku, Yenilenmiş 18. Baskı, İstanbul: Beta, 2020, s. 429 – 430.*

⁵¹ Güzel / Okur / Caniklioğlu, 430; Yargıtay 10. HD. 'nin 23.01.2020, 2019/6927 E., 2020/487 K., 23.01.2020, 2018/3724 E., 2020/545 K., 26.12.2019, 5995/10420, Kazancı İçtihat Bankası (18.05.2020).

⁵² Faiz talebi için davalıların temerrüde düşürülmesine gerek olmadığı yönünde Yarg. 10. HD. 'nin 30.09.2013, 14293/17796, 15.03.2016, 2015/23271 E., 2016/3299, 29.09.2016, 13625/11862, Kazancı İçtihat Bankası (01.03.2020).

⁵³ Yarg. 10. HD., 11.03.2014, 2013/11526 E., 2014/5305 K., Kazancı İçtihat Bankası (01.03.2020).

⁵⁴ Yarg. 10. HD., 17.06.2003, 3714/5035: Veysel Gültaş / Ash Öksüm, *Sosyal Sigortalar Kanunu ve Bağ-Kur Kanunu ile Karayolları Trafik Kanunu'ndan Kaynaklanan Rücu Davaları (Rücu Davaları)*, Ankara: Bilge Yayınevi, 2009, s. 200.

SONUÇ

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile birlikte kurum tarafından açılacak rücu davaları, kısmi davanın yanı sıra belirsiz alacak davası olarak da açılacaktır.

Belirsiz alacak davası olarak açılan davalarda, davanın açılması ile birlikte zaman aşımı süresi, alacağın tamamı yönünden kesilmiş olacaktır.

SGK tarafından açılan rücu davaları, iş mahkemesinde görülmesine karşın, bu davalarda kesin yetki kuralı uygulanmayacak olup, davalı tarafından süresi içinde yetki itirazında bulunulması gerekmektedir.

Rücu davasının davacısı Sosyal Güvenlik Kurumu'dur. Davalı ise, kusuru bulunan işveren ve üçüncü kişilerdir. Trafik iş kazalarından kaynaklı davalarda, aracın işleteni, sürücüsü ve zorunlu mali mesuliyet sigortacısına da husumet yöneltilebilecektir. Sigorta şirketinin sorumluluğu poliçe miktarıyla sınırlı olacaktır.

İşveren veya üçüncü kişinin vefatı halinde, davanın mirasçılara karşı açılması gerekmektedir. Tüzel kişiliği bulunmayan kamu kurumlarına karşı dava açılmayacağından, davanın, kamu kurumunun bağlı olduğu Bakanlığa karşı açılması gerekmektedir.

Davalı işveren şirketin iflas etmiş olması halinde husumetin iflas idaresine yönetilmesi, şirketin tasfiye edilmiş olması halinde öncelikle ihya davasının açılması gerekmektedir.

Zamanaşımı süresi yönünden 506 sayılı Kanun uygulaması 5510 sayılı Kanun döneminde de uygulanmaya devam etmekte olup, gelirler için onay, masraflar için sarf, ödemeler için ise ödeme tarihinden itibaren zamanaşımı süresi işlemeye başlayacaktır.

Kurumun bağladığı gelirler için onay, masraflar için sarf, ödemeler için ise ödeme tarihinden itibaren faiz işletilecektir.

KAYNAKÇA

- [1] Akyiğit, Ercan, İş ve Sosyal Güvenlik Hukukuna İlişkin Emsal Yargıtay Kararları, (Emsal Yargıtay Kararları), 2. Cilt, Kırklareli, Ethemler Yayıncılık, 2003.
- [2] Alp, Nihat Seyhun, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Kapsamında Rücu Davaları, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2018.
- [3] Caniklioğlu, Nurşen, Yargıtay'ın İş Hukukuna İlişkin Kararlarının Değerlendirilmesi 2007, İstanbul, Beta, 2009.
- [4] Çenberci, Mustafa, Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi, Bağımsız Ek Kitap, Ankara, Olgaç Matbaası, 1979.
- [5] Çil, Şahin / Kar, Bektaş, 6100 Sayılı HMK'ye Göre İş Yargısında Belirsiz Alacak Davası ve Kısmi Dava, Genişletilmiş 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012.
- [6] Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 24. Baskı, Yetkin, Ankara, 2019.
- [7] Görgün, L. Şanal / Börü, Levent / Toraman, Barış / Kodakoğlu, Mehmet, Medeni Usul Hukuku, 7. Baskı, Ankara, 2018, Yetkin Basımevi.
- [8] Günay, Cevdet İlhan, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku, Yeni İş ve Sosyal Güvenlik Yasaları, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara, Yetkin, 2010.
- [9] Gültaş Veysel / Öksüm, Aslı, Sosyal Sigortalar Kanunu ve Bağ-Kur Kanunu ile Karayolları Trafik Kanunu'ndan Kaynaklanan Rücu Davaları (Rücu Davaları), Ankara, Bilge Yayınevi, 2009.
- [10] Güneren, Ali, İş Kazası ve Meslek Hastalığından Kaynaklanan Maddi ve Manevi Tazminat Davaları, Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara, Adalet, 2018.
- [11] Güzel, Ali / Okur, Ali Rıza / Caniklioğlu, Nurşen, Sosyal Güvenlik Hukuku, Yenilenmiş 18. Bası, İstanbul, Beta, 2020.

[12] Havutçu, Ayşe, Haksız Fiil Sorumluluğunda Zamanaşımı Sürelerinin Başlangıcı, Prof. Dr. Burhan Ceyhan'a Armağan, C. II, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 12, Özel Sayı, Y. 2010.

[13] Kılıçoğlu, Mustafa, 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Uyarlı İş Yargılamaları Usulü, Legal, İstanbul, Mart 2011.

[14] Kuru, Baki, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 2. Baskı, Ankara, Yetkin, 2018.

[15] Muşul, Timuçin, Medeni Usul Hukuku, 3. Baskı, Ankara, Adalet, 2012.

[16] Okur, Ali Rıza, Yargıtay'ın İş Hukukuna İlişkin Kararlarının Değerlendirilmesi, 1994, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Türk Milli Komitesi, İstanbul, 1996.

[17] Oğuzman, Kemal / Barlas, Nami, Medeni Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, 20. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2014.

[18] Pekcanıtez, Hakan / Atalay, Oğuz / Özekes, Muhammet, Medeni Usul Hukuku, 14. Bası, Ankara, Yetkin Yayınları, 2013.

[19] Pekcanıtez, Hakan, Belirsiz Alacak Davası (HMK m. 107), Ankara, Yetkin Yayınları, 2011.

[20] Tekinay, Selahattin Sulhi / Akman, Sermet / Burcuoğlu, Haluk / Altop, Atilla, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yeniden Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Yedinci Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1993.

[21] Uluğ Cicim, İlknur, Sigorta Hukukunda Güvence Hesabı Kavramı, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Aralık 2011, C. 1, S. 1.